

СЪВЕТ ЗА ПАРТНЬОРСТВО КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ПРОТОКОЛ № 04

**от заседание на Съвета за партньорство към ВСС, проведено
на 20.09.2024 г.**

Днес, 20 септември 2024 г., петък, от 11.00 ч. в зала 301, ет. 3 в сградата на Висшия съдебен съвет – гр. София, ул. „Екзарх Йосиф” № 12, и паралелно с видеоконферентна връзка се проведе заседание на Съвета за партньорство към ВСС.

На заседанието присъстват:

Г-жа Вероника Имова – съпредседател, член на Висшия съдебен съвет се явява лично;

Г-жа Даниела Ангелова – съпредседател, представител на Асоциацията на прокурорите в България се явява лично;

Г-н Евгени Иванов – член на Висшия съдебен съвет - се явява лично;

Г-н Стефан Петров, член на Висшия съдебен съвет- се явява лично

Стоян Иванов от Камарата на следователите, упълномощен от Преслава Петкова – председател на Камарата на следователите в България, (онлайн);

Сибил Симеонова – представител на Асоциация на българските административни съдии, упълномощена от съдия Любомир Гайдов (онлайн);

Деница Вълкова – съдия във Върховен касационен съд, наказателна колегия се явява лично ;

Отсъствие по уважителни причини са обявили:

- съдия Даниела Попова – представител на Българска съдийска асоциация

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Колеги, откривам заседанието на Съвета за партньорство, което има тема: „Ефективност на механизмите за отстояване независимостта на съдебната власт, регламентирани в стандарти за независимостта на съдебната власт, приети с решение на Съдийската колегия по преписка № 31 от 23.10.20218 г. и механизъм за публична реакция на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, в случай на засягане на независимостта и доброто име на прокурори и следователи, одобрен с решение на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет по преписка № 9 от 20.03.2019 г.“

Първо да направим проверка на кворума. На първо четене присъстващите в залата са пет човека, а онлайн се включват двама – седем - съдия Симеонова и колегата Стоян Иванов. Седем човека присъстват, от общо девет, имаме кворум, което означава, че можем да пристъпим към работа на това заседание.

Уважаеми колеги, темата, която е поставена на вниманието ни е важна, не само в настоящия момент, тя има своята обществена значимост винаги. Механизмите за отстояване на независимостта на съдебната власт трябва да бъдат ефективни и с приетите документи от Съдийската и Прокурорската колегии към Висшия съдебен съвет са разписани правилата, по които това се осъществява. При преглед на практиката се установява, че както Съдийската така и Прокурорската колегии са реагирали активно на по-голяма част опити за уронване престижа и авторитета на колеги – съдии, прокурори и следователи. С една дума по адрес на магистратите. Аз като представител на Асоциацията на прокурорите в България ще изложа, когато взема думата по същество и

реакциите на Асоциацията на прокурорите в България, която активно е реагирала на опитите да се осъществи вмешателство в работата на прокурорите и следователите, както по досъдебни производства, така и да се урони доброто име на прокурори, или следователи по повод осъществяване на техните професионални задължения.

Моля за Вашето становище по въпросите, които са в Дневния ред и конкретно по темата за ефективността на механизмите за отстояване на независимостта. След като всеки, който желае – желателно е всеки от нас да вземе становище по въпросите, както обикновено пристъпваме, заседанието ще приключи с вземане на решение, което ще бъде представено пред Пленума на Висшия съдебен съвет. Това решение ще произтече от работата ни в днешното заседание.

Моля за активност. Кой ще вземе думата по същество?

ВЕРОНИКА ИМОВА: Здравейте, колеги. Темата е вечна и актуална и става все по-актуална, защото опитите за неправомерно влияние върху съдебната власт, върху органите на съдебната власт и спрямо отделни магистрати, са посегателства върху независимостта на системата. Свидетели сме на примери за овладяване на системата през годините и до днес, през който период и като магистрати и в качеството си на членове на ВСС, атаките са почти ежедневие. За радост тук сте като представители на съсловните организации в системата и не само , а и в качеството на действащи магистрати, които вероятно ще споделите своите възгледи и опит в отстояване върховенството на закона. Интерес за членовете на Съвета за партньорство ще е да направя една ретроспекция какви действия е предприел кадровият орган за да противостои на посегателствата над независимостта на

магистратите. В началото на вече изтеклия мандат на членовете на този Висш съдебен съвет съдийската колегия изработи в обобщен вид примерни правила, наречени „Стандарти за независимостта на съдебната власт“, приети с протокол № 31 от 23.10.2018 г. Постарахме се да обобщим законовите стандарти и гаранции за независимост, рисковете от посегателства – външни и вътрешни, и механизмите за реакция. Дефинирали сме критериите за обективна независимост на съдебната власт, критериите за обективна и субективна независимост на отделните магистрати. Засегнали сме и съдържателно проявлението на независимостта и безпристрастността на магистратите при разглеждането и решаването на делата, според практиката на ЕСПЧОС. Няма да се впускам в подробности какво е практическото значение на спазване принципа на независимостта – обективна, субективна, тъй като фактически принципът рефлектира и върху безпристрастното и справедливо водене на съдебните процеси, както и на работата на прокурорите и следователите при разследването на съответните случаи в досъдебната фаза. Достигаме до темата и за правилност на приложение правилата за отводите, според тестовете за безпристрастност, защото това е основният залог за справедлив процес. Да се върнем към независимостта – независимостта като *conditio sine qua non*. Функциите, преписани от Конституцията на магистратите, не биха могли да се упражняват при нарушаване правилата за независимост. Какви са обективните критерии, те са в описани като повеля в Основния закон – функционалната им независимост, несменяемостта, финансовата обезпеченост на органите на съдебната власт и на магистратите. Потърсих в този контекст за илюстрация данни за това как Парламентът, периодично в годините е намалявал предложения от Висшия съдебен съвет

бюджет на съдебната власт. Приложила съм справка. Ето една от формите на посегателство на една от властите спрямо независимостта на съдебната власт. Със 132 000 000 лв. е намален бюджета за тази година, по решение на Парламента. Случаите на търговия с влияние в съдебната система (кръгът около „Нотариуса“ и Петьо „Евро“) са несъмнено посегателство върху доверието в съдебната система и уронват нейния престиж. Зачестиха и примерите за лични нападки, срещу честта, достойнството и телесната неприкосновеност на магистрати. Имам предвид атентата срещу Главния прокурор, заплахите срещу двама прокурори от СГП, получили „патрон по пощата и кръст от клонки“, заплахите спрямо съдии - Хазърбасанова, Цариградска, Цвятко Лазаров, Галя Георгиева и др. За следователи не се сещам да дам пример, но мисля, че колегата Стефан Петров може да ни подсети за подобен случай. Най-драстичният пример за посегателство върху независимата съдебна власт са конституционните промени, приети със ЗИД на Конституцията, в сила от 26 декември миналата година, които по отношение на Глава VI от Конституцията които ,с малки изключения, бяха обявени за конституционно нетърпими с решение №13 от 2024 г. на Конституционния съд и прие, че текстовете, които са съществували до ЗИД на Конституцията от 26 декември 2023 г. запазват своята правна формулировка, такива каквито са били преди тези изменения. Отпадна заличаването на конституционно установени органи с недопустими промени в основния закон от обикновен законодател, така например: промяната в структурата и състава на ВСС; неравното третиране на магистратите от различните звена на ОСВ в състезанието за избор на членове на Съвета от квотата на НС; заличаването на правомощията на главния прокурор за надзор за законност и методически указания на

всички прокурори и пр. Като казвам почти имам предвид, че КС запази като съобразени с основния закон някои от ограниченията в правомощията на прокуратурата почти само в сферата на наказателния процес, ограничи се на конституционно ниво участието на прокуратурата в административния и в гражданския процес с изключението, че в предвидените от закона случаи, във връзка с правата на уязвими лица, се запазват функциите на прокуратурата да участва в тяхна защита.

Гаранции за независимост на магистратите са и разписаните в закона процедури относно статута и кадровото развитие на магистратите. Преди всичко в нормите е заложен общественият морал и спазването на разписаните правила, съдържащи очакването конкурсите да бъдат обективни и независими, атестирането обективно и справедливо, да се задълбочава съдийското самоуправление, да се насърчава отчетността, да се спазва публичността на актовете на органите на съдебната власт и прочее, е изпълнимо при добросъвестно отношение и на субективния фактор. Насоката на нашия разговор е по отношение на това - какво е необходимо да се промени институционално и в законодателството, за да се усилят способите и инструментите за защита на независимостта на съдебната власт като цяло и на отделните магистрати. За целта, Ви призовавам колеги, да споделите своите идеи и предложения. Поканих съдия Вълкова, преди това, да ни запознае с опита от съдебната й практика, как се прилагат стандартите за независимост в правораздаването за обезпечаване на справедлив процес според ЕКЗПЧОС, Хартата на основните права в ЕС и според националните ни процесуални кодекси. Да поканим и чуем съдия Вълкова. Благодаря!

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Добър ден и от мен. Аз изцяло се присъединявам към това което каза съдия Имова, особено за актуалността на темата, като само искам да припомня – за мен, абсолютно така неприемливото, от гледна точка на магистратите, отношение на Народното събрание, като най-висш орган в държавата, който по някакъв такъв, за мен недопустим, нерегламентиран ред, даде думата за публично изслушване на обвиняеми и подсъдими лица, с обвинения за тежки престъпления. Нещо, което според мен не доведе до никакъв позитивен резултат, точно обратно – продължи да руши доверието и авторитета на съдебната система и пряко засяга независимостта, особено на колегите магистрати, които работят по тези наказателни производства.

Аз лично искам да споделя неудовлетворението си от това, че някак си съдебната система и Висшият съдебен съвет остана, поне за мен, може да съм пропуснала някакви негови реакции, но остана безучастен. Това не би трябвало да се допусне и трябваше да има много адекватна, много силна, много ясно изразена реакция - такива случаи повече да няма. Не защото трябва да има някаква цензура, а просто защото не беше структуриран реда за работа на тази работна група, не знам как комисия ли беше наименувана, но това не е толкова важно, но така или иначе темата наистина е много актуална и важна и всеки, който работи за съдебната система го оценява ежедневно.

Сега, действително бях поканена от съдия Имова да направя един много кратък обзор на практиката на ЕС по Правата на човека, в контекста на темата за независимостта на съдебната власт. Бързам да кажа няколко оптимистични неща, без претенции за изчерпателност, просто защото решенията са страшно много. Аз

съм извела тук петнадесет решения. Така ще се опитам буквално в рамките на пет до десет минути да направя този преглед с по едно две изречения, като кажа къде има, къде няма нарушения и защо, но бързам оптимистично да кажа на първо място, че България не присъства в осъдителните решения, по начина по който да речем присъства Русия, Украйна, Италия, дори Швеция и други много, много развити държави. Другото което бързам да кажа е, че стандартите, които ние обсъждаме, приети от 2018 г. на практика отразяват това разграничение, което ЕС по Правата на човека прави по отношение на обективната и субективната независимост, както на съдебната власт като цяло така на отделния магистрат т. е. от тази гледна точка смятам, че те продължават да са актуални и съобразени с тази практика. В стандартите се говор за външна и вътрешна независимост на съдията, които в практиката на ЕС по Правата на човека се обвързва с два критерия. Съдът поверява това чрез обективен и субективен тест, като най-общо трябва да кажем, че субективният тест е дали има някаква лична предубеденост от страна на съдията, или на съответния член на съдебния състав. И също е важно да кажа, че има презумпция за лична непредубеденост т. е. ако друго не се установява по конкретното производство, с конкретни обективни факти, в конкретен процес на доказване се приема, че съдията, съответно магистратът е лично непредубеден – ерго безпристрастен. Обратното е за обективния тест. Там дори да е безпристрастен магистратът е важно как изглежда в очите на обществото. И повечето решения, на които аз се натъквам и в които е прието, че има нарушение на ЕКЗПЧ се дължи на това, че не е издържан обективният тест. Ще започна и с две решение на ВКС, на Първо Наказателно отделение. И в двете сме отхвърлили възраженията на

защитата за незаконен състав. Едното беше по обвинение за убийство. Беше доста нашумял случай, във връзка с едно предаване „Съдебен спор“ по Нова телевизия. Анализирали сме много подробно не само тези решения, които тук съм донесла, но и много други, като основно сме разсъждавали по въпроса дали мотивирането на съдебния акт, или доказателствената дейност на съответните състави, чиято работа сме проверявали, са посочили някаква заинтересованост, предубеденост, изобщо и по двата критерия и сме приели, че това не е така, защото актовете са били мотивирани в контекста на стандарта по чл. 305, ал.3 от НПК и съответно доказването е обективизирано в протоколите от съдебните заседания, с необходимите доказателствени усилия на съответния съдебен състав – т.е. това, че е отказвано събирането на определени доказателства, или назначаване на експертизи ние сме пиели, че по никакъв начин не компрометира, независимостта, безпристрастността на съдебния състав. Още едно разграничение пропуснах да направя, което и в стандартите се прави, но много по-ясно в практиката на ЕС по Правата на човека – разликата между независим съд и безпристрастен съд – т.е. независимостта опира до начина на назначаване на съдиите, на техния статут и по-тясно е свързан със законодателството и гаранциите за тази независимост в Процесуалния закон. Аз лично смятам, особено след тези произнасяния на Конституционния съд, които приветствам, е че има достатъчно гаранции във Българското процесуално законодателство за независимостта на магистратите. По отношение на безпристрастността там вече опира до професионализма на съдията, до капацитета му като човек, като професионалист, до нивото му на правни знания, до ментална, емоционална, всякаква такава интелигентност и там мерките, които трябва да бъдат

набелязани са свързани освен с повишаване на правните му познания, с повишаване на как да кажа – на психологическата му устойчивост, защото е много важно, и това което не се прави в България, а се прави в други държави е да бъде обучаван съдията, може би и прокурорът, но съдията най-вече, защото той е арбитърът в съдебната фаза на процеса, да не изразява, да се научи от една страна да не изразява никакви емоции, възприемайки непосредствено обяснения, показания и т. н. и от друга страна да разпознава лъжесвидетелства. Това във Великобритания например се учи от първата година от стаж на един съдия. Има дефицит в обучението на българските магистрати. Не казвам, че това е меродавен критерий, че винаги можеш да разпознаеш един лъжесвидетел, но има обективни критерии, които българските магистрати не познават. Първото решение е това за убийството, във връзка с предаването на „Съдебен спор“ е № 25 от 04.06.2023 г. по наказателно дело № 373/2023 г. на Първо Наказателно отделение, а другото почти с аналогични съображения е отклонено възражението на защитата, която е твърдяла, че съдът не е равно отдалечен от страните, защото е уважавал основни искания на прокурора, във връзка с доказателствата. Тук решението е № 101 от 07.02.2024 г., пак на Първо Наказателно отделение, номерът на касационното дело е 820/2023г. Много са такива решения, просто да не губя време съм извела две, защото и аз съм участвала в състава и ги познавам по-детайлно, но останалите са подобни, с такива аргументи.

По отношение на прегледа, който се ангажирах да направя, съвсем на кратко няколко дела ще спомена – делото „Мойсеев срещу Русия“ съдът в Страсбург е установил нарушение по обективния тест, поради многократни и немотивирани

замествания на членове на съдебния състав. След това малко странно звучи, защото ние говорим, поне аз говоря от гледна точка на тяхната специализация, като наказателен магистрат, тук се има предвид друго производство, където това е възможно. В България такива проблеми нямаме, поне аз не съм се натъквал на такива проблеми през последните години.

Следващото дело е решението по жалба на „Агрокомплекс срещу Украйна“. Тук също е установено нарушение по субективния тест, където е прието, че е недопустимо поведението на председателя на съда, който е дал указания на своите заместници как да се произнесат по определено решение т. е. за влиянието на началника. Аз лично смятам, че в България също отдавна нямаме такива проблеми.

В решението „Бака срещу Унгария“ също е установено нарушение. Отново срещу съдиите е упражнен натиск отвътре, от страна на други колеги и това по някакъв начин е .... /не се чува/, да, да точно така, да. По решението „Павлов Калчеч срещу Хърватия“ не е установено нарушение. Тук отново са твърдяли, че председателят на съда е упражнил някакво влияние, което не е установено по убедителен начин.

Следващото решение е по делото „Хаус Шулт срещу Германия“. Установено е нарушение по обективния критерий. Тук съдията по никакъв начин не е демонстрирал заинтересованост, но толкова често се е произнасял в хода на досъдебното производство във връзка с предварителното задържане, че съдът е приел, че е компрометирано разбирането за безпристрастен съд и е приел, че има нарушение. Сега, в България знаете, че беше допуснато съди, които са се произнасяли на досъдебното производство по мерките да участват в съдебната фаза по разглеждане на делото. Много

отдавна, преди години ВКС проведе доста обучения по този въпрос и всъщност вече нямаме такива проблеми за чести отводи на това основание, защото съдиите много внимателно мотивират в досъдебната фаза защо постановяват мярка свързана с „лишаване от свобода“, така че мисля, че и този проблем в България е преодолян. Сега, по делото „Цанова-Гечева срещу България“, това дело е интересно. То е от 2015 г. решението, жалбата е от 2012 г. Няма установено нарушение срещу България, като възражението на жалбоподателката е било, че не е спазен принципът за случаен избор на съдията. Искам тука да кажа, че на конференциите, на които съм присъствала, с международно участие, повечето колеги се чудят какъв е този случаен избор. Това малко им е интересно. Парадоксът е, че нашето професионално законодателство съдържа повече гаранции от други законодателства. Друг е въпросът как това се отразява на качеството. Аз също смятам, че това беше грешка на Законодателя и организацията на работа не трябва да бъде подчинена на случайния избор, защото не се отчита нито конкретното познание на съответния магистрат по съответното дело, което пряко рефлектира върху качеството на правосъдието, нито се реализира икономия на човешко време и усилие. Освен това някак си ми се струва, че ние си признаваме някакъв грях, който нямаме, че всеки наш ръководител е некомпетентен, корумпиран, което абсолютно не е така, но някак си се вкарахме в това приключение.

Аз не мисля, че можете да убедите Законодателя да направи крачка назад, въпреки грешката в това отношение. Слава Богу тук са отхвърлили това възражение.

А следващото дело е по делото „Торджер Торджерсън срещу Исландия“. Не е установено нарушение, защото

възражението е било, че прокурорът е отсъствал в някакво заседание, съдията водил разследването по-активно отколкото трябва. Очевидно там допуска тяхното законодателство провеждане на производство в отсъствие на прокурор, в никакви случаи, и също не е възприето от съда в Страсбург.

Следващото дело е „Прокла срещу Люксембург“. Тук е установено нарушение, защото четирима от петимата съдии в съдебния състав са консултирали проекта на регламент, който е бил свързан с решаване на делото т. е. смесили са функциите - донякъде като законодатели, или като консултанти на Законодателя, а след това като решаващи по същия този регламент. Сега, аз лично се учудих на това решение, защото много от нас сме участвали в консултации при приемането и на разпоредби от НПК и Наказателния Кодекс, и след това да бъдем обвинени, че изразявайки позиция.... Аз се сецам 2012 г. по чл. 16 А, когато работихме във връзка с трафика. Това ако сега приложат тази разпоредба.... Участвала съм документирано в обсъждането им, независимо дали съм била за или против, изразила съм някаква позиция. Замислих се, като четох това дело, дали ще направят отвод, ако гледам дело за трафик, прилагайки тази разпоредба. Това дело наистина заслужава допълнително мислене.

Друго дело – то наистина е емблематично за българската съдебна практика „Пиерсак срещу Белгия“. Там е установено нарушение за това, че административния ръководител на прокуратурата след това е станал съдия. Сега, тук е интересно, че бидейки административен ръководител той не е участвал в решението да се повдигне обвинение, да се предаде лицето на съд, но само за това, че е бил административен ръководител и след това е влезнал в съдебния състав, променяйки професионалното си

качество, съдът в Страсбург приема, че е нарушена безпристрастността по обективния тест. Аз имам някакъв спомен за българската съдебна система, че колега от Сливан стана съдия и там започна по всяко дело да се правят възражения, но аз лично съм участвала по две дела и не сме го приели това за основателно. Тук обаче съдът го приема за нарушение.

Ако искате другите просто да ги спомена. На всяко съм отбелязала къде са нарушени права, нещо по-интересно ако... Ето тук едно дело например срещу Швеция е установено нарушение, защото в техния процес към самия съдебен състав има непрофесионални оценители. Това е някакъв специализиран съд, който отговаря само за жилищата и спорове във връзка с ползване на жилища и наемите, и тези оценители са изразили някаква позиция за запазване на някаква клауза, която важи за всички такива договори и след това са давали оценка по делото. Има такива най-интересни, различни примери. Тук едно друго дуло срещу Кипър е установено нарушение, защото съдиите са заявили, че са обидени от жалбоподателя и вместо да му осигурят право на защита го заставили да си оттегли обидните заявления.

Въобщо това са случаи, които смело мога да кажа, че в българската система не ги наблюдаваме. От тази гледна точка смятам, че ние нямаме сериозен проблем в прякото правораздаване със безпристрастността на съдиите и прокурорите. Ние по-скоро имаме проблем с този външен натиск, който се упражнява. И тук понеже говорите да набележим някакви мерки, аз четейки стандартите, които днес обсъждаме, решенията си отбелязах по мое виждане няколко възможности, или дефицити – както искате ги наречете. На първо място аз говоря от мое име, без да ангажирам никого, не се чувствам представена адекватно и

формално от професионално сдружение. Ние имаме проблеми съдиите със професионалните сдружения. Никой от съюзите не припознавам като професионално сдружение, което може адекватно да ме представлява.

Искам също да кажа, че повече от $\frac{1}{2}$ от съдиите изобщо не членуват където и да било, което е сериозен проблем, защото на практика гласът на съдията не се чува никъде.

Да, но все пак по количествен критерии ние не сме представени. В това число говоря пак от свое име.

Другото, което ми се струва, че трябва да се помисли, но аз лично не мисля, че ще бъде прието – абсолютно подкрепям последователното становище на „Съюза на юристите в България“, да ес увеличи броя на юристите в парламента. Не мога да си представя, че това ще стана законодателно решение, защото веднага ще има възражения за дискриминация, или нещо от сорта, но поне ВСС, по линия на такова институционално взаимодействие, срещи с политически лидери, с тези, които редят листите, трябва да обърне внимание на този въпрос. Няма как инженери, агрономи и т. н. да пишат Устройствения закон на съдебната власт. И исторически погледнато във водещата Правна комисия на Парламента участват все по-малко юристи. Ние за това имаме проблем. Стига се до абсурда бланкетна норма да препраща към отменена норма. Нали това особено в полето на наказателното правосъдие за мен е изключително опасно.

Мен сега ми хрумва, ако това нещо не може да бъде изведено по законодателен път - да има повече юристи, очевидно няма да се приеме, това може спокойно да мине през конкурсите за назначаване на експерти в Народното събрание, защото там Народното събрание им право да поставя условия за

образователен ценз и ако има по-качествени юристи, на експертно ниво – такива, които познават законодателната техника, познават изискванията по Закона за нормативните актове, ще имаме по-малко проблеми правоприлагащите. Това може да бъде постигнато по този начин.

На следващо място съм си отбелязала една тема, която може би на пръв поглед изобщо няма да звучи актуална, във връзка с това което говорим, но технологиите – технологиите, доколкото е доказано, че повишават прозрачността, правната сигурност, скоростта на правораздаването. Те не се познават. Поне тези софтуери, които Пленумът на ВСС.... /гласове от залата, не се чува/ Да, те не се познават. Непрекъснато следя графика на НИП. Не съм се натъкнала на обучения за новите функционалности на ЕИСС, а тя вече е над 200 версии. Ние освен, че изначално не познаваме капацитета на тази система, ние текущото ѝ развитие не познаваме. Това обучение е пряко свързано с нашата независимост. Дори ако щете да познаваме капацитета на търсачката, който се оказва, че е доста солиден, но ние наистина не го познаваме. От тази гледна точка тези обучения, дето ни отбелязаха по три-четири часа, според мен е несериозно.

На четвърто място съм си отбелязала, че независимостта на съда, на отделния съдебен състав неминуемо минава през компетентността на съдебните заседатели. И тук вече, като един от малкото обучени обучители на съдебни заседатели в страната отлични впечатления споделям, че съдебните заседатели в мнозинството са сериозни, отговорни, образовани хора, с изключителен интерес и отговорност се отнасят към обучението, но то е в рамките на няколко часа, задължително встъпителна. От там нататък в рамките на четиригодишния мандат те изобщо не знаят

какво се случва и непрекъснато поставят някакви въпроси и когато им кажа, в хода на обучението, че те трябва да са абсолютно безизразни, когато слушат един свидетел, те са направо учудени, че не могат да изразят никаква емоция, слушайки един свидетел. Някои неща не са им ясни и за това мисля, че трябва чисто организационно да поставите въпроса за обучение на съдебни заседатели, което трябва да е текущо – поне две в рамките на четиригодишния мандат.

И на последно място, което е лирично отклонение – независимостта на съдебната власт, за мен минава задължително през лидерството. И в тази връзка съм написала една статия, която все още не е публикувана, чака едни рецензии, но така или иначе тя е много интересна за мен, защото свързва правото с литературата. Тук извеждайки едни вечни такива заключения и уроци за правилна дипломация, от книгата „Дипломацията“, на Хенри Кисинджър, който се занимава по принцип за геополитически проблеми, но той дава универсални знания как да решаваме проблеми, конфликти, съпротиви и т. н., а такива съпротиви има в системата, включително както говорим и за съдебната власт. И тук съм извела в тази статия едни негови заключения за лидера и с това приключвам. Той е казал така, че предпоставка за успешна държавна политика са способностите на лидерите. Той критикува издигането на такива благодарение на качества, които не съответстват на нуждите на управлението, дори са съвсем неподходящи, като посочва, че често такива лидери отдават енергията си, цитирам: „...за обслужване на административния механизъм, отколкото за определянето на цели.“ и че не е достатъчно лидерът да е интелигентен и миролюбив, а по-важно е да не бъде плах, защото според Кисинджър, цитирам:

„Плахи държавници са станали причина за издигане на картонени кули, които са рухнали след набезите на Хитлер и Сталин“.

И с това наистина приключвам, защото ние имаме проблем с лидерството - хора, които да застанат навреме, с визията си, с познанията си, с авторитета си и да спрат всякакви опити за натиск и компрометиране на системата.

Благодаря!

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Да, благодаря на колежата Вълкова. Един задълбочен и обзорен, така и актуален анализ, направен не само на практиката на национално ниво, така и на практиката на ЕС. Много благодаря. И за предложенията за мерки, които трябва да се вземат в тази насока. Една част от тях са в нашата компетентност, други не до там. Важно е ние, като общност на магистратите да правим предложения и се чуе нашето мнение, нашият глас по темата. Да засилим вниманието на обществото от необходимостта за запазване на независимостта на съдебната власт.

Колеги, има ли други желаещи, които да се изкажат. Да, колежата Сибила Симеонова. Заповядайте, колега.

СИБИЛА СИМЕОНОВА: Здравейте! Много благодаря аз на съдия Вълкова за задълбочения анализ и в подкрепа на горното да изразя становището за подкрепа за организиране в НИП на подобни курсове за неюридически личностни качества, или личностно организационно развитие на неюридически умения и участие в изготвянето на такъв сборник, наръчник, което да публикува.

Във връзка с лидерските качества, управление на кризи, медия и кризи, всички тези качества, които следва да притежават магистратите, освен правните умения, това е новозаложеното в

европейския механизъм изцяло колегите, в техните системи, при избора на магистрати навяват на тези качества.

Във връзка със стандартите, ако можем да погледнем, дори и да не е сега, дали влизат в някакво противоречие с Етичния кодекс на магистратите, понеже в момента се подготвя Етичния кодекс на българските съдии. За прокурорите не съм гледала, но може би те са подобни. На страница 33 от стандартите, последният абзац, се казва: „Когато отделен съдия бил е предизвикан, или атакуван от политици, от обществени фигури, или медии по повод свързан с правораздаването, имайки предвид статута на съдиите и техните задължения за търпимост към критики, съответният съдия следва да се въздържа от реакции в своя защита, което не изключва и ограничава правото му да опровергае невярна информация, да обясни на разбираем и достъпен език своя съдебен акт, или да даде интервю, при желание. При изграждането на общественото мнение по важен за общото благо въпрос всеки, който се чувства засегнат, при публичното изказване на някого може да отвърне пред обществото, в своя защита или в защита на интересите си. Ценността на основното право се изразява в това, че всеки може да го упражни. Противоборство на представените в някаква степен на свобода убеждения се заражда от общественото мнение, като отделни адресати, членове на обществото изграждат своя собствена гледна точка.“

От друга страна в Етичния кодекс на българските магистрати, в точка 3 „Правила за етично поведение“, произтичащи от принципа за справедливост, т. 3.3. се казва: „Съдията следва да изразява становището си само чрез мотивите на съдебните си решения по разглежданите от него дела и те са средството чрез което той изразява своето мнение. Неподходящо е съдията

публично да защитава публично своите съдебни съображения. Когато съдиите, или техни решения са несправедливо критикувани те получават институционална подкрепа от СК на ВСС, посредством механизма за действие на СК на ВСС, в случай на засягане независимостта или опит за оказване на натиск върху съдиите“.

В тази връзка да преценим да не влизат в противоречие двата акта.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Колега Симеонова, разбира се тези стандарти са едни вътрешни правила, които са изготвени преди 6 години вече и естествено отразените разсъждения и изводи в тях относно препоръки към магистратите, които са засегнати от публични атаки и във връзка с техни съдебни актове, естествено биха могли тези вътрешни правила да претърпят промяна. Очевидно стандартите не са нормативен акт, те намират примерно приложение, така че за магистратите не е трудно да преценят дали в някои части, в които тези стандарти не отговарят на нормативната база в страната, те да подлежат на промяна. Може би тук сме имали предвид свободата на преценка.

СИБИЛА СИМЕОНОВА: Може би етичните стандарти дават повече свобода, докато Кодекса ограничава правото на защита на съответния магистрат.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Мисля, че е въпрос на лична преценка на всеки магистрат да използва способности за защита, но преди всичко магистратът следва да се въздържа от всякакви лични обяснения на съдебния акт, защото магистратът говори чрез съдебните актове за своята работа и от тях проличава неговата независимост. Така че ми се струва въздържането като по-добър подход. При всички случаи институционално трябва да се реагира (от съответния административен ръководител, респективно от

съответната колегия на ВСС), ако имаме злостни нападки, системна такава кампания срещу определен магистрат, която засяга честта, личното му достойнство, професионалното му достойнство, а от там се уронва престижа на съдебната власт. Дали нападките ще бъдат от държавен орган, или от конкретно физическо лице, което е предприело такава злостна атака, това поведение рефлектира и върху престижа на съдебната власт въобще, защото всеки магистрат представлява съдебната власт и не случайно говорим за обективна и субективна независимост на магистратите.

СИБИЛА СИМЕОНОВА: Съгласна съм с всичко казано и го подкрепям. Въпросът е, че по-широкото тълкуване на стандартите съотнесени към Етичния кодекс, в който нали е въведено като дисциплинарно нарушение по ЗСВ, да не доведе до колизия.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Едва ли. Когато магистратът упражнява правото си на защита, то е всеобхватно, едва ли би се преценило като някакво нарушение.

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Благодаря, съдия Симеонова. В тази връзка аз също искам да взема становище по поставения въпрос от съдия Симеонова. И тук мисля, че е мястото да напомня препоръката на Консултативния съвет на европейските прокурори, която е залегнала в механизма за публична реакция на ПК към ВСС: „реакцията на прокуратурата, по отношение на разпространявана в пресата невярна информация за нейни служители е за предпочитане да идва от най-висшестоящия служител в прокурорската служба, или на национално ниво, тъй като реакция от този тип намалява необходимостта от индивидуални отговори на прокурора до участващите страни и елиминира риска от превръщането на ситуацията в личен конфликт“. Съобразявайки се с цитата, както и от практиката, която имам, по-добрия вариант за

разрешаване на подобни случаи е - да се реагира не лично от магистрата, в пресата, или да използва свето право на отговор по поставените въпроси, а чрез висшестоящ ръководен орган. В тази връзка аз ще посоча, не всички, те са многобройни, реакциите на Асоциацията на прокурорите, изразявайки подкрепата си на магистрати, които се групират в две направления. Ние защитаваме прокурорите относно дейността им в професионалната сфера, в качеството на обвинители и от друга страна – във всички случаи на лични нападки срещу прокурори и следователи. И в отговор на становището на съдия Вълкова, че не е осъществена реакция по отношение на Парламентарната група, съставена по случая Мартин Божанов – нотариуса, отбелязвам, че със своя позиция от 22 февруари 2024 г. Асоциацията на прокурорите е изразила становище, отразено на сайта на АПБ, че не се съгласява и защитава прокуратурата по отношение на всички нападки, които се отправят към прокурори, изпълняващи професионалните си задължения.

Прокуратурата в много случаи е била обект на нападки, прокурорите са наричани „мутри“ и с други обидни квалификации, които поставят прокурорите, които са професионалисти, в ситуация на необходимост да се защитават едва ли не защо работят по определени дела, които са им възложени в качеството им на обвинители.

Други реакции от АПБ – отворено писмо, в подкрепа на прокурор Венета Иванова от РП – Бургас, в отговор на медийна атака, която е насочена срещу колегата, във връзка с нейната работа като наблюдаващ прокурор по досъдебно производство, което не е приключило. Писмото е от 2022 г.

Становище на Управителния съвет на АПБ, в подкрепа на колегите от СГП, подложени на медийна атака, е изпратено до Европейската комисия, до Европейската прокуратура, до международни организации, до Висшия съдебен съвет, до Народното събрание. Изразена е подкрепа на прокурорите, които са работили по определени дела, по които не са постановени окончателни съдебни актове.

Изразихме подкрепа и на колега съдия, която се беше обърнала лично към нашата организация.

През месец септември 2023 година организирахме междуинституционална дискусия по повод на противоконституционните изменения в Глава VI – Съдебна власт на Конституцията на РБ, която се проведе във Военния клуб гр.София. Същата имаше широк отзвук сред действащите магистрати, представителите на научната мисъл, граждански сдружения, които изразиха становища, че независимостта на съдебната власт е в опасност и тези противоконституционни изменения, за каквито бяха действително обявени от КС на РБ, нарушават в максимална степен независимата работа на прокуратурата в Република България.

Това е моето становище.

Има ли колеги, които желаят да се изкажат.

Колега Иванов – представител на следствието.

Ако обичате, преди това колега Вълкова, заповядайте.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Аз се извинявам, че съм пропуснала тази декларация. Радвам се да чуя, че е имало такава реакция, но всъщност акцентът не че не се съгласявате с нападките, а реакцията трябва да бъде, че изобщо такава процедура не трябва да се допуска, и такава изслушване и оповестяване на данни и т. н.

Всъщност тук трябва да работи тихата дипломация и още когато се получи сигнал, че ще има такова изслушване и то от лица, които са преки участници във висящи наказателни производства, по реда на тихата дипломация и взаимодействието между двете власти трябва това да бъде пресечено навреме, защото излизайки през медиите на клеветите, на твърденията, на обидите, на квалификациите срещу прокурора, това вече отеква в общественото съзнание и рязко намалява авторитетът на съответния магистрат. Така че някак си ми се струва, ако това хронологично се е случило, след изслушването е късна тази реакция.

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Колега Иванов, да, Вашето становище?

СТОЯН ИВАНОВ: Аз това което бих искал да кажа е свързано с ефективността на механизма за отстояване на независимостта на съдебната власт и по-скоро стандартите за независимост на съдебната власт и свързано с това медийна комуникация. Прочетох стандартите за независимост на съдебната власт. Впечатлен съм от труда, който е хвърлен и от компетентността, но виждам според мен един съществен пропуск – отношение, което касае всички магистрати, в много голяма част от този документ се визират единствено съдиите, а в механизма за публична реакция на Прокурорската колегия, там се споменава, че независимостта на прокурорите е от съществено значение за върховенството на закона и трябва да се гарантира от закона на възможно най-високо ниво, по начин подобен на този на съдиите, т. е. това донякъде е обяснимо, тъй като стандартите за независимост на съдебната власт най-вероятно са изработени от колеги от съда, но според мен това трябва да бъде един общ документ, за всички

магистрати, без да се пропускат спецификите, които се отнасят и за прокуратурата и следствието.

На второ място – медийната комуникация. Пред мен са няколко документа. Единият е Медийната комуникация в системата на ПРБ. От друга страна имаме Медийна стратегия на съдебната власт. От трета страна имаме Комуникационна политика на ВСС, т. е. това са документи, които в много голяма степен визират начина по който трябва да бъде защитавана независимостта на всеки един магистрат, но те са разпръснати, понякога леко си противоречат, застъпват едни и същи въпроси. И според мен е подходящо както стандартите за независимостта така и правилата за медийна комуникация да бъдат обобщени в един общ документ. Въпросът, който според мен е най-важен, тук например се засегна въпросът за случайното разпределение на дела. Ами според мен това е един феномен, който се дължи изцяло на липса на доверие в съдебната власт, а тази липса на доверие се дължи от една страна на политическата ситуация, от друга страна на лошата комуникация. За мен най-големия проблем е лошата комуникация. Когато има лоша комуникация няма никаква възможност, както се казва българските магистрати да печелят сърцата и умовете на обществото. Каквото и да правим, колкото и професионално да работим, когато има лоша комуникация няма как обществото да разбере в какво се състои трудността на работата на магистратите и да бъде обяснявана тяхната дейност. Както каза и колегата Вълкова има много случаи, когато трябва реакцията да бъде изпреварвана, но това трябва да бъде правено не от хора, които имат високи юридически познания, а от хора, които по-скоро могат да свеждат високите юридически, как да кажа.. сложните юридически казуси до доста по-прости тези,

които да бъдат разбирани от обществото. Иначе винаги съдебната власт ще бъде вечният виновник за един или друг проблем.

Беше засегнат и въпросът за етичните правила на магистратите. Те са както този на съдиите, така и този на прокурорите и следователите. Да ви кажа честно не виждам абсолютно никаква причина тази два кодекса да не бъдат в един, иначе се създава впечатление за някакво разделение, дава се сигнал към обществото, че прокуратурата дърпа на една страна, следствието на другата, съдът на трета и че те всъщност трябва да отговарят на различни стандарти, което според мен е дълбоко невярно.

Ето още един документ дето намирам: „Наръчник за взаимодействие на органите на съдебната власт в медиите“, който касае документ, изготвен с финансовата подкрепа на оперативна програма „Административен капацитет“. Ами при толкова много документи, които касаят медийната стратегия на съдебната власт, аз не виждам как може да има адекватна такава.

Това е което исках да кажа.

Благодаря!

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Благодаря, колега Иванов!

Ако няма други изказвания, колеги, да се ориентираме към приключване. Предлагам да вземем становище.

Да се обединим върху решение, с което да излезе нашето заседание, като то е в смисъл да се криминализират прояви, с които се въздейства върху честта и достойнството, авторитета на представители на магистрати, по повод изпълнение на техните професионални задължения.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Колеги, не знам дали припознавате нашите препоръки за укрепване независимостта на съдебната

власт, които сме изложили в стандартите. Сега ние сме препоръчали на органите на законодателната и изпълнителната власт по няколко пункта сме акцентирали нашите препоръки, законодателят да обсъди възможността за предвиждане разпоредби в НК, които да инкриминират намесата в работата на съдебната власт, неправомерното влияние, въздействието върху съдии, прокурори и следователи във връзка с изпълнението на техни задължения. Това е най-общо казано, но тази норма може да се конкретизира, защото в обществото се виждат явни такива лобисти, като „Нотариуса“, като сега може би Петьо „Еврото“, който споменавам с оглед медийните данни, които ние имаме за дейността на този бивш следовател, както и на „Нотариуса“ и свързани с него лица. В цялост, срещу атаките на тези субекти, които си позволяват да влияят чрез натиск, изнудване, търговия с влияние в различните звена на съдебната власт. Търговията с влияние е общо корупционно престъпление, но по отношение вече на обществените отношения, които защитават независимото, безпристрастно правосъдие и отстояват и защитават доверието на обществото в правосъдието ми се струва, че предвиждането на такъв състав в Раздела „Престъпления против правосъдието“ би могло да има възпиращ и поправителен ефект и се помисли върху това. Би могло да се помисли и върху идеята в ЗСВ изрично да се предвиди такава разпоредба, която да дава право на магистратите да сезират и да изискват незабавно реакция от ВСС, или съответно от ИВСС, а не да чакат самосезиране на тези органи т. е. да има още един способ за защитен механизъм на засегнатия магистрат, който да има институционална подкрепа и то от орган, който притежава оперативните възможности да изследва случая. И в тази връзка бихме могли, по мое мнение, да инициираме законодателна

промяна, която предстои в ЗСВ. Всъщност, колегата Вълкова спомена за съответни работещи механизми, които реално да способстват за независимостта, един от тях е професионалните сдружения да бъдат по-активни в представителството на отделния съдия, в тези сдружения и в защитата на неговите права, неговият професионален статус, нека така да го наречем най-общо. Да се акцентира върху обученията на магистратите, във връзка с широкото навлизане на информационните технологии в работата на магистратите. И въпросът за лидерството също е много важен. Да се предвидят правила в конкурсите за избор на административни ръководители с изискване за разширяване профила на лидера, на административния ръководител като лидер – какво се изисква, като част от критериите, които изграждат профила на административния ръководител и да се акцентират върху лидерските му качества. Много уместни са тези предложения, но трябва да ги обобщим? Също да, в задължителните програми, пък и за текущите програми, които способстват за обучението на вече действащите магистрати да се предвиди допълнително обучение, във връзка с тяхната психологическа устойчивост – може би курсове по психология, които да увеличат тяхната психологическа устойчивост. Може би да се изисква от здравните власти да обгрижват през определени периоди магистратите, при нужда от психологическа помощ. . Обучението на съдебните заседатели- също, във връзка с процесуалните им права и задължение, с поведението им в зала. Така че, ето в този аспект се способства да се укрепи независимостта на магистратите. В Избирателния закон, може да се инициира промяна, примерно, чрез министъра на правосъдието да бъде иницирано предложение за промяна, като се предвиди по-голяма квота на кандидатите за народни представители, които са с

юридическо образование, юристи и то може би да се предвиди и някакъв стаж, все пак искаме доказани умения.

Това е важно – работещите механизми

Но следва да обобщим изговореното и да предложим решение. Ще изпратим на всеки от вас, колеги, обобщенията и ако вие сте съгласни, ще вземем едно общо решение. Позволявам си да Ви призова – съгласни ли сте така очертаните идеи да систематизираме в предложение за решение, след Вашата преценка, допълнения и редакция, ще го оповестим.

Гласове от залата : Съгласни сме

Колегата Иванов, да, споделете.

СТОЯН ИВАНОВ: Това, според Вас не е ли дискриминационна норма, предвиждането?

ВЕРОНИКА ИМОВА: Защо да е дискриминационна норма? Значи, когато се предвиждат определени изисквания в обществения интерес, които засягат неограничен кръг субекти, защо да е дискриминационно? Всеки юрист, който притежава необходимите професионални качества, а те се изграждат, те се показват в хода на практиката на неговата работа, примерно – минимален трудов стаж от 5 години, да кажем. Това са изисквания, които не разделят гражданите на привилегировани, или не т. е. чл. 6 от Конституцията не виждам как се засяга. Ако се формулират тези изисквания по съответния конституционносъобразен начин т. е. да има изискването за юридическо образование, както изискването за определена компетентност, по никакъв начин не създават дискриминационни прегради спрямо кандидатите.

СТОЯН ИВАНОВ: Това може да бъде тълкувано като ограничаване на суверенитета при избиране на народен представител т. е. поставяне на допълнително изискване, което

Конституцията ни предвижда. Подобни изисквания могат да бъдат разширявани във всяка една сфера, например може да бъде поставено същото за лекари, за учители, за военни и нали разбирате, че точно в това се състои дискриминацията.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Е да, но спецификата на работата на Парламента е да приема закони, а компетентните лица, които биха могли да се справят със законодателния процес трябва да имат правни знания, а не други.

СТОЯН ИВАНОВ: Аз съм съгласен, че това е уместно, но въпросът е дали не е противоконституционно.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Вижте, ние апелираме към една такава възможност в закона, която фактически да бъде съобразена с основните начала на Конституцията и принципи, и в крайна сметка това е от обществена необходимост да има повече юристи в Парламента и беше един от призивите на Съюза на юристите.

СИБИЛА СИМЕОНОВА: Законодателство да предложим да се възстанови Съвета по законодателството, както преди беше оглавявано от професор Средкова, от професор Млъчков, професор Огнян Герджиков, в който да влизат юристи с най-висока компетентност, които да спомагат преди приемането на законите да осъществяват преглед. Накога в Народното събрание имаше съвет по законодателството.. Преди години възникна скандал, че не искаха безвъзмездно да работят и го закриха.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Да, тази препоръка е по-уместна да се създаде Съвет в самия Парламент, който да бъде комплектуван от юристи с високи доказани качества, представители на науката и на съдебната практика, прокурори, съдии, които да подпомагат законодателния процес.

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Колеги, да се ориентираме към приключване. Има ли други предложения? Други изказвания? Няма.

В резултат на обсъждането, както и предложението на съдия Имова, ще се обмислят конкретните предложения за излизане с решение, което ще се основава на това което обсъждахме и направените в общ план предложения от всички нас. Ако имате допълнения, моля да ги изпратите по електронната поща.

Моля да гласуваме сега дали сме съгласни с направените предложения.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Предложение за взимане на решение, съгласно изказванията на колегите:

Необходимо е съобразно новите обществени реалности, да се оптимизират и усъвършенстват инструментите за защита независимостта на съдебната власт и индивидуалната независимост на магистратите. В тази връзка следва да бъдат отправени до Министерство на правосъдието за инициране на законодателни промени от оправомощените субекти, относно:

- инкриминиране като престъпления срещу правосъдието на деяния, засягащи независимостта на магистратите при изпълнение на техните служебни задължения;

- въвеждане на разпоредби в ЗСВ даващи право на магистратите да сезират ВСС и ИВСС за оказване на институционална подкрепа при посегателства срещу тяхната независимост;

- създаване/възстановяване на Съвет по законодателство към Народното събрание с участието на

юристи - представители на академичната общност и на съдебната власт;

- промяна в Избирателния кодекс, въвеждаща по-голяма квота за юристи с изискване за минимален юридически стаж, гарантиращ утвърдени правни познания, квалификация и умения, необходими за процеса на изработване националното законодателство съгласно основните начала на КРБ и на международното право.

Провеждане на институционални мерки от ВСС, НИП, относно:

- въвеждане на обучения за магистратите във връзка с навлизащите информационни технологии;

- повишаване на психологическата устойчивост на магистратите чрез подходящи терапевтични методики;

- текущи обучения на съдебните заседатели;

- разширяване на изискванията към профила и административните ръководители чрез въвеждане на критерии, акцентиращи върху лидерските качества.

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Това са направените предложения в хода на дискусиата.

Съгласни сме. Аз съм съгласна. Да, и споделените идеи. Да, благодаря ви!

С това завършваме днешното заседание.

Благодаря за участието и хубави празници!

До следващата среща и спокойни делници!

Довиждане!

**СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
СЪВЕТА ЗА ПАРТНЬОРСТВО
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ: /п/ /п/**

**ВЕРНИКА ИМОВА
ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА**

Бележка от техническия сътрудник Даниела Петкова:

На 02.10.2024г. текстът на решението, взето на заседанието на 20.09.2024г., бе изпратен по електронната поща на членовете на Съвета за партньорство за евентуални редакционни допълнения и за потвърждение. Въз основа на преглед и одобрение, текстът за решение остана в приетата на 20.09.2024г. редакция.